

FORESHADOW

(werktitel, creatie 2023)

“Solo dansen bestaat niet, want de danser danst met de vloer. Voeg daar nog een tweede danser aan toe en je hebt een kwartet. De dansers dansen met elkaar, en ieder van hen ook met de vloer.” (Steve Paxton)

Met de voorstelling *Foreshadow* zet Alexander Vantournhout een nieuwe stap in zijn onderzoek naar zwaartekracht en de invloed daarvan op beweging. Hij stelt ook het traditionele theaterdecor ter discussie door een van de elementen ervan (de achtermuur) naar voren te halen en een prominente rol op het podium te geven.

In *Screws* (2019), *Through the Grapevine* (2020) en *Contre-jour* (2021) focuste Alexander Vantournhout op de vloer van het theater, net als op de relatie van die vloer tot zwaartekracht en choreografie. In *Foreshadow* schotelt hij een groep van acht dansers een pittige uitdaging voor: hoe ga je om met een 6 meter hoge muur die de hele breedte van het podium inneemt?

Een muur op een podium die bijna onmogelijk te overbruggen is, roept natuurlijk veel associaties op, waaronder ook politieke. Denk maar aan de muren op grenzen in Israël, Berlijn, Amerika en China.

'Foreshadowing' of voorafschaduwing is een literaire techniek die wordt gebruikt om een aanwijzing of hint te geven over wat er later in het verhaal gaat gebeuren.

Voorafschaduwing is nuttig om spanning te creëren, of een ongemakkelijk gevoel, nieuwsgierigheid ook, of een teken dat de dingen misschien niet zijn zoals ze lijken.

In de definitie van voorafschaduwing is het woord 'hint' heel belangrijk. Hier verwijst de titel naar de poging om de muur te omzeilen.

Maar wat als dat alleen kan mislukken? In dat geval doet de actie denken aan de mythe van Sisyphus, die wordt gestraft met de onmogelijke taak een rotsblok over een berg te duwen. Steeds opnieuw, gedoemd om telkens weer te falen, tot in de eeuwigheid.

van woestijn tot muur

In november 2021 gaat de eerste grotere groepsproductie van Alexander Vantournhout in première: *Contre-jour*.

Bewegingen komen en gaan.

Ze verdwijnen zodra ze verschijnen, zonder fysieke sporen na te laten.

Er zijn alleen de sporen in het geheugen van de toeschouwers.

Contre-jour pakt deze 'spoorloosheid'

aan met de bewuste productie van afdrucken, of indexsporen die aangeven dat er beweging aan voorafging.

aan met de bewuste productie van afdrucken, of indexsporen die aangeven dat er beweging aan voorafging.

Foreshadow heeft een heel ander uitgangspunt. Waar in *Contre-jour* het object of de inrichting een (horizontale) vloer van zand is, schuilt de strijd in *Foreshadow* in de verticaliteit, in de relatie tot de muur. De taal van de beweging wordt gecreëerd door

te spelen met zowel de grenzen als de mogelijkheden van de affordanties die deze muur biedt. (Affordantie verwijst naar de specifieke manoeuvreerbaarheid die een voorwerp veronderstelt op basis van zijn vorm en samenstelling. In natuurkundige experimenten kun je de affordantie volgen en langzaam kantelen, of je kunt net krachtig tegenstand bieden.) De gebruikelijke affordantie van de muur kan zijn er met de rug tegen te leunen. Zelden is het gezicht naar de muur gericht. Een ongebruikelijke affordantie zou kunnen zijn om de muur te gebruiken als oppervlak waar de hechting wordt vergroot, of als een partner om een brug te vormen ...

muur

"De tuin van het huis waar ik opgroeide, was omheind met betonnen panelen die muren vormden. Als kind wilde ik er altijd overheen klimmen, gewoon om te zien wat er in de tuin van de buren gebeurde. Dit 'streven naar privacy' is iets eigenaardigs. Iedereen leeft in een doos. Door de lockdowns tijdens de coronacrisis zijn we ons waarschijnlijk meer bewust geworden van wat privéruimte betekent. En hopelijk slagen we er in de toekomst in om het leven heel anders te delen." (Alexander Vantournhout)

Muren zijn eigenaardige afbakeningen van ruimte, grenzen tussen buiten en binnen. Kijken naar een muur zal altijd nieuwsgierigheid opwekken. Want wat zit er achter de muur?

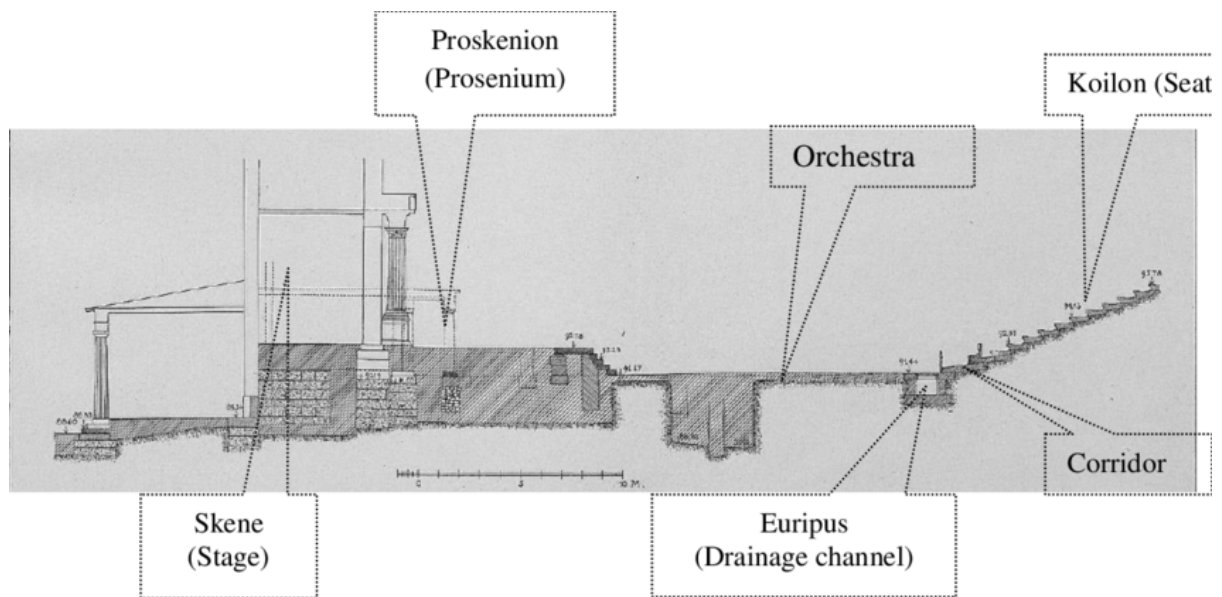
In een theaterruimte hebben muren nog een andere functie, namelijk een ruimte creëren die het mogelijk maakt een andere wereld, een fictie, na te bouwen.

Foreshadow zal spelen met het klassieke kijkperspectief van een theater waarbij acteurs op een podium staan, begrensd door drie muren en een podiumkader waardoor de toeschouwers kijken (de vierde muur). In *Foreshadow* wordt de achtermuur letterlijk naar voren gehaald. Hij snijdt de scène of het podium in twee.

De 'opvoeringsruimte' van het antieke theater stond bekend als de 'orchestra'. Het woord 'orchestra' betekent dansplaats (orkheisthai: dansen en tra: plaats). Het dansen gebeurde in die orchestra dus naast het zingen.

Het moderne woord 'scène' (voor toneel of theater) is afgeleid van 'skene'. De 'skene' in oude Griekse theaters diende echter niet voor de opvoering zelf, maar voor het plaatsen van machines die nodig waren om lichamen op te tillen of goden van bovenaf te laten neerdalen. Later werd een 'proskenion' toegevoegd aan de voorkant van de 'skene', als een smal platform voor solo-uitvoerders.

In *Foreshadow* willen we de dans, naar analogie met het Griekse theater, plaatsen op deze 'proskenion', de voorkant van het podium die eigenlijk niet genoeg ruimte biedt om te dansen.

Typische overlangse doorsnede van een Grieks theater (ingedeeld door K. Kollyropoulos op een basistekening als adaptatie van plannen van Döperfeld, 1896)

bewegen met een muur - zwaartekracht

“Een geboorte is niet zozeer een begin als wel een abrupte verandering waarbij er plotseling andere factoren zijn dan in de baarmoeder. En er is zwaartekracht. Met de zwaartekracht begint een nieuwe onderhandeling, en die voorwaarden bepalen ons voor de rest van ons leven.” (Steve Paxton)

Een muur is overal aanwezig en wordt vaak gebruikt als leermechanisme bij yoga, dans of vechtsport om de beoefenaar bewust te maken van de verticale lijn of om op symmetrie te letten. Bij omgekeerde houdingen (bijv. kopstand) wordt de muur gebruikt om niet te vallen, vallen – althans in één richting – uit te sluiten, of om een val 'vast te houden' of te vertragen.

Waar Alexander Vantournhout in eerder werk de zwaartekracht uitdaagde door protheses te gebruiken (bijv. *Screws*), stelt hij in deze creatie de relatie van de dansers tot die natuurkracht volledig opnieuw ter discussie. De muur wordt een langgerekt onderzoek van de zwaartekracht. Hoe kan een verticale val worden getransponeerd, schuin, diagonaal of horizontaal? Hoe kan hij worden vertraagd door de glijweerstand van de muur?

Zoals gewoonlijk vindt Alexander Vantournhout voor zijn bewegingsmateriaal inspiratie in de dierenwereld. Deze keer is dat in de hechtingskracht van reptielen zoals hagedissen.

Gekko's en hagedissen gebruiken een droog hechtingsstelsel dat bestaat uit een combinatie van microscopisch kleine haartjes (setae) op hun teenkussentjes en andere aspecten van hun inwendige anatomie om op verticale wanden te klimmen en over plafonds te lopen.

Die reptielen hebben geen zuignappen, haken of lijm aan hun poten, maar maken gebruik van een mechanisch principe dat contactsplitsing wordt genoemd: elk

microscopisch klein haartje aan hun poten splitst zich in honderden platte topjes. De uiteinden herschikken de elektronen op het loopoppervlak tijdelijk, waardoor een elektrodynamische aantrekkingskracht ontstaat.

muziek

In de loop der jaren en in de zeven voorgaande creaties creëerden Alexander Vantournhout en **not standing** een alfabet van beweging, vaak meer gericht op het creëren van lichaamsbeweging en minder op het 'schrijven' met bewegingen ('choreografie'), en nog minder op muziek. Voor *Through the Grapevine* (2020) gaf **not standing** voor het eerst opdracht voor een originele soundtrack (Andrea Belfi). In de toekomstige werken zal er meer tijd en ruimte worden gemaakt voor muziek.

Ook met *Foreshadow* denkt Alexander Vantournhout eraan een originele track te laten maken, of op zijn minst een muzikaal onderzoek naar wat voor muziek een eindeloze reeks pogingen zou kunnen vertolken.

Want is het niet eigenaardig dat van de meeste Griekse mythen en verhalen een opera bestaat, behalve van de beproeving van Sisyphus? Geen enkele grote componist vond namelijk een manier om een terugkerende poging op muziek te zetten.

team

Concept & choreografie: Alexander Vantournhout

Gecreëerd met en uitgevoerd door Alexander Vantournhout, Axel Guérin, Emmi Väisänen, Nick Robeay en anderen (8 performers in totaal)

Dramaturgie: Rudi Laermans & Sébastien Hendrickx

video

Na een paar dagen in de studio te hebben doorgebracht, hebben we [deze video](#) kunnen maken om een inkijk te geven in het allereerste onderzoek.